

KPC Groep

Verstand van leren
Gevoel voor mensen

Lezen voor Beroep en Studie

1e trainingsavond, 6 oktober 2014

Welkom en kennismaking

José

Gary

Gerrit

Edith

Regina

Pauline

Roos

Belgin

Doelen van de eerste trainingsdag

- Deelnemers maken kennis met elkaar
- Deelnemers maken kennis met de uitgangspunten van het onderzoek en van het programma
- Deelnemers weten wat er van hen wordt verwacht in het kader van het onderzoek
- Deelnemers oefenen met enkele uitgangspunten van het programma

Het programma van vandaag

- Kennismaking
- Inleiding (project en training)
- Uitgangspunten onderzoek
- Wat vraagt het onderzoek?
- Lezen en leesstrategieën
- Rol van de docent
- Opdracht: modellen
- Uitgangspunten van het programma
- Criteria voor tekstselectie
- Opdracht: niveaubepaling teksten
- Praktische afspraken

Doorkijk naar 2^e en 3^e bijeenkomst

Tweede bijeenkomst (13 oktober):

- Terugblik op training dagdeel 1
- Uitgebreide toelichting op en kennismaking met les 1 tot en met 4

Derde bijeenkomst:

- Uitgebreide toelichting op en kennismaking met les 5 en 6
- Terugblik op de uitgevoerde lessen
- Vooruitblik naar de nog uit te voeren lessen

Aanleiding voor het traject

Invoering referentieniveaus: (2F voor niveau 2 en 3, 3F voor niveau 4)

- BBL als bijzondere groep binnen mbo
- Willen weten wat werkt
- Principes strategisch lezen bewezen effectief in andere onderwijssectoren
- Project opgezet door ROC de Leijgraaf, EN en KPC Groep
- Mogelijkheid voor indienen van een onderzoeksaanvraag bij NRO

Overwegingen en keuzes!

- Project gericht op leesvaardigheid
- Betekenisvol Lezen: Lezen voor Beroep en Studie
- Inzetten op versterken van leesstrategieën
- Rol van de docent van groot belang
- Lessenserie van zes lessen van een uur
- Balans zoeken tussen kaders en inhoud bieden en kiezen van 'teksten op maat'

Wat is er gebeurd!

- Aanvraag ingediend bij NRO: EN / ROC de Leijgraaf / KPC Groep
- Aanvraag beoordeeld en goedgekeurd (van de 119 ingediende voorstellen zijn er 16 goedgekeurd)
- Relevantie voor de praktijk was doorslaggevend
- Literatuuronderzoek met als doel kaders voor interventie
- Ontwikkelen van het programma: leerlingmateriaal, docentenhandleiding, tekstmateriaal + hulpmiddelen
- Klankbordbijeenkomst in het kader van screening programma
- Ontwikkelen van training voor docenten

Onderzoeksvragen

Op welke wijze kunnen docenten aandacht voor strategisch lezen didactisch vormgeven, gegeven de beperkte lestijd die beschikbaar is voor bbl-leerlingen?

Welke bijdrage levert strategisch lezen (het programma) aan resultaten op het gebied van begrijpend lezen, zowel op korte als op iets langere termijn? In hoeverre levert strategisch lezen (het programma) een bijdrage aan de 'self efficacy' die studenten ervaren?

Hoe gaan we meten wat we bereikt hebben?

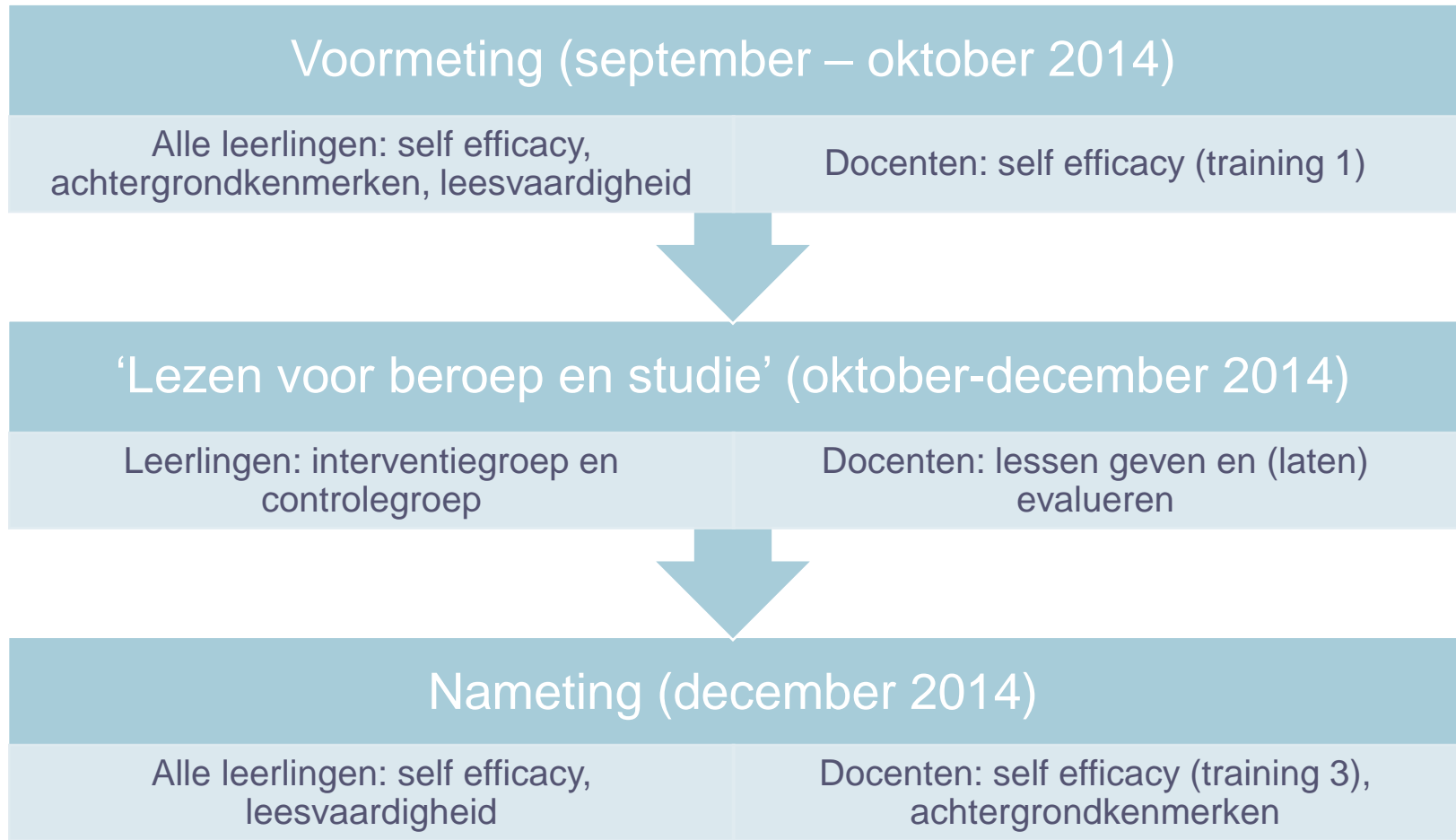
Kwalitatief

- Een interventie ontwikkelen, zoveel mogelijk met docenten
- De uitvoering van de interventie nauwgezet volgen
- Deze evalueren met docenten (en leerlingen?)
- Kijken naar hoe de houding van docenten en leerlingen ten opzichte van hun eigen vaardigheden zich ontwikkelt: in hoeverre voelen ze zich competent?

Kwantitatief

- Kijken naar (de ontwikkeling van) prestaties van leerlingen op de leestoets TOA
- Kijken naar achtergrondkenmerken van leerlingen en docenten

Onderzoeksopzet in schema

Onderzoeksactiviteiten na december

- Evaluatie van het materiaal en de werkwijze met docenten (en leerlingen?)
- Vragenlijst achtergrondkenmerken docenten
- April: retentiemeting bij interventieleerlingen

De docent is cruciaal

Kwaliteit van de docent is doorslaggevend voor de leerwinst van de leerling

Inzet docent is onmisbaar bij de uitvoering van dit onderzoek

- Uitvoeren lessen
- Gelegenheid bieden tot lesbezoek
- Gegeven lessen evalueren
- Invullen vragenlijst achtergrondkenmerken
- Invullen vragenlijsten 'self efficacy'
- Leerlingen stimuleren (vragenlijsten, toetsen!!)

Wat is lezen?

Wat zijn leesstrategieën?

Selectie van leesstrategieën

Uitgebreide lijst van strategieën op basis van literatuur

Samenvatten/Hoofdgedachte weergeven (N)	-Tekstsoort, leesdoel en leesgedrag (V)
Aantekeningen/schema maken (T)	-Essentie uit de tekst halen: hoofdgedachte weergeven (N); aantekeningen/schema maken
Woordbetekenis achterhalen (T)	-Woordbetekenis achterhalen (T)
Tekstsoort, leesdoel en leesgedrag (V)	-Voorspellen, voorkennis activeren (V, T)
Voorspellen (V)	
Vragen stellen (T,N)	
Tekstverbanden (T)	
Voorkennis activeren (V)	
Visualiseren (T)	
Mening geven (T,N)	
Dit vind ik interessant, dit raakt mij	
Evalueren taakaanpak	
Lezen wat er niet staat/tussen de regels door	-Evalueren taakaanpak (N) (metacognitie)
Evalueren van een argument (geloofwaardigheid)	-Mening geven: evalueren van een argument; dit vind ik interessant, dit raakt mij; (V,T,N)
Relatie binnen en tussen teksten	

De geselecteerde leesstrategieën

- Bepalen tekstsoort, leesdoel en leesgedrag
- Voorkennis achterhalen en voorspellen
- Kritisch lezen: mening geven
- Woordbetekenissen achterhalen
- 'Woordwebben'

Toepassen van de strategieën

De rol van de docent in het programma

- Modeling
- Scaffolding
- Activerende didactiek
- Doelgericht werken

Modeling

- Onderzoek: modellen effectief voor aanleren van leesstrategieën
- Modellen: hardop voordoen welke stappen je zet om een strategie toe te passen (wat er in je hoofd gebeurt)
- Nog niet zo gangbaar in mbo
- Daarom: opdracht!

Opdracht

- Ga in duo's aan de slag
- Neem de tekst 'baby in bad doen'
- Neem het bijbehorende strategieblad
- Bepaal samen welke tekstsoort dit betreft, welk leesdoel en welk leesgedrag bij deze tekst hoort
- Schrijf in leerlingentaal letterlijk de modeltekst uit

Scaffolding

- Letterlijk: steigers bouwen, steigeren
- Van geleid, naar begeleid naar zelfstandig werken
- Uitgewerkt in de lessen. Bij instructie rol docent groot en dan van samen werken naar zelfstandig werken (bij onderdeel Vrij lezen)
- Docent stemt mate van ondersteuning af op de leerling

Activerende didactiek

- Doel: leerlingen betrekken bij de les en tot denken aanzetten
- Traditioneel leesonderwijs: teksten lezen en vragen beantwoorden
- Samenwerkingsopdrachten
- Activerende vragen stellen

Doelgericht werken

- Doel van elke les wordt met leerlingen besproken
- Aan het einde van elke les wordt gekeken of doelen behaald zijn
- Bij begin volgende les wordt teruggeblikt op vorige les

Uitgangspunten van het programma

Opbouw van elke les, zoals beschreven in de docentenhandleiding

0 Benodigdheden

1 Lesvoorbereiding

2 Introductie (terugblik, doel, aandachtsrichter)

3 Instructie strategie (modellen)

4 Samen oefenen

5 Vrij lezen (in authentiek materiaal)

6 Evalueren taakaanpak (toepassing strategie, terugblik lesdoel)

Opdracht: niveaubepaling van teksten

- Maak groepen van vier
- Leg in overleg de teksten op volgorde van moeilijkheid: de makkelijkste links, de moeilijkste rechts
- Bij welke tekst begint 2F, 3F, 4F?
- Wat maakt een tekst van een hoger niveau?

Praktische afspraken

- Datum derde bijeenkomst
- Kopiëren van tekstmateriaal
- De materialen
- Start en duur van de lessen

Acht teksten

9/11

3F (Nieuwsbegrip D)

Budget

3F (taalenrekenen.nl)

Sigaret

4F (taalenrekenen.nl)

Eurocrisis

3F (de Pers)

Nederlandse berg

2F (Nieuwsbegrip C)

Pinguin

1F (Nieuwsbegrip A)

Ruimteafval

1F (Nieuwsbegrip B)

Vocht en warmte

3F (tekstenweb)